

Nr 79.

Av herr **Fredriksson m. fl.**, om inrättande av en professur i klinisk experimentell allergologi vid karolinska institutet.

De allergiska sjukdomarnas stora utbredning har genom de senaste årens forskningar tilldragit sig allt större uppmärksamhet. Det kan bl. a. nämnas att enligt en engelsk undersökning de allergiska sjukdomarna (astma, hösnuva, nässelutslag, eksem och migrän, industrihudsjukdomarna ej medräknade) är ungefär tre gånger så vanliga som tuberkulos, vanligare än magsår och lika vanliga som ledsjukdomar och högt blodtryck. Enligt samma uppgifter har enbart astma en frekvens som är fem gånger större än reumatiskt hjärtfel och dubbelt så stor som ledgångsreumatism.

Av ändå större samhällelig betydelse än sjukdomsfrekvensen är de allergiska sjukdomarnas roll som arbetsnedsättande yrkessjukdomar. Genom den enorma utvecklingen inom industrien i Sverige har yrkeshudsjukdomarna med åtföljande arbetsoförmåga ökat i stor utsträckning.

Denna ökning återspeglar sig i antalet av de patienter som på sjukhusen söker vård för dessa skador. Sålunda kan nämnas, att vid karolinska sjukhusets hudpoliklinik yrkeshudsjukdomarnas frekvens tredubblats från 1948 till 1951 (från 350 fall år 1948 till 1 000 år 1951). Dessa siffror avser endast yrkeshudsjukdomar i lagens mening; som bekant ersättes många eksemförändringar, trots att de bevisligen härstammar från yrkesarbete, ej genom yrkessjukdomsförsäkringen. Enligt amerikanska uppgifter räknar man med att yrkeshudsjukdomar förekommer hos ca 1 % av industriarbetarna.

Exakta siffror från en yrkesgrupp i Sverige visar hur betydelsefullt ett enda ämne kan vara för uppkomsten av nämnda sjukdomar. Sålunda har från rönn-skärsverken rapporterats, att under åren 1932—1948 1462 personer varit sjuk-skrivna under kortare eller längre tid på grund av arseniköverkänslighet. Ett år har frekvenssiffran varit så hög som 499. Framhållas bör att man vid denna fabrik bedrivit en högt kvalificerad forskning inom detta område, vilket lett till betydande sänkning av sjukdomsfrekvensen.

Vad gäller frekvensen av andra allergiska sjukdomar i Sverige har vi ej några säkra uppgifter för vuxna, men anmärkas bör att antalet remisspatienter vid karolinska sjukhusets allergilaboratorium femdubblats under åren 1948—1953. Hos barn i Stockholms folkskolor finner man astma hos 1,37 % av eleverna, och 0,41 % av eleverna har till följd därav stora svårigheter att följa skolarbetet.

Trots att såväl den medicinska som den kemiska forskningen arbetar på att få fram ämnen, som ej innebär risk för överkänslighetssjukdomar, finner man att dessa sjukdomar utbreder sig alltmer. Detta beror dels på att flera nya

syntetiska produkter framställs, som kan vara ändamålsenliga ur praktisk synpunkt men som ur medicinsk synpunkt är olämpliga, dels på att människorna på ett helt annat sätt än förr tillgodogör sig industriprodukter i sina hem och på arbetsplatserna, varför de oftare kommer i kontakt med eksemframkallande ämnen.

De allergiska sjukdomarna synes alltså utgöra ett betydande medicinskt, socialt och ekonomiskt problem; dessa sjukdomar kan utan tvivel räknas till de s. k. folksjukdomarna.

De ovan nämnda problemen har uppmärksammats av statsmakterna och karolinska institutets lärarkollegium, varför i enlighet med ett av de medicinska högskolornas organisationskommitté framlagt förslag en laboratorstjänst i allergilära vid institutet år 1947 inrättades, förenad med en överläkartjänst vid karolinska sjukhuset. De medicinska högskolornas organisationskommitté (SOU 1946: 76, s. 158) framhöll, att utvecklingen inom ifrågavarande medicinska specialitet inom överskådlig tid komme att föra till inrättandet av en professur i allergiforskning. I detta sammanhang kan även framhållas, att de medicinska högskolornas organisationskommitté (SOU 1946: 76, s. 35) poängterat, att en gradvis utveckling bör ske i så måtto att, där en särskilt viktig gren av ett ämne fordrar fast företrädare i fråga om forskning och undervisning, en ny professur borde inrättas.

När laboratorstjänsten i allergilära år 1953 blev vakant, ansåg lärarkollegiet tiden vara inne för en omändring av tjänsten till professur och hemställde följaktligen i januari 1953 om inrättandet av en professur i klinisk experimentell allergologi från och med den 1 juli 1954. Kollegiet framhöll därvid bl. a., att den kliniska allergiforskningen i vårt land ännu icke erhållit någon enhetlig karaktär och ledning och att ämnets omfattning och växande betydelse krävde ökade resurser i personellt och materiellt hänseende. Lärarkollegiet poängterade, att man genom inrättandet av en professur skulle kunna erhålla en enhetlig ledning av forskning och undervisning.

Jämväl Landsorganisationens arbetarskyddskommitté har starkt understrukt vikten av att en dylik professur snarast möjligt inrättas, vilket krav även givit eko i dagspressen. Härvid har framhållits, att en professor genom att äga säte och stämma i lärarkollegiet har större möjligheter att verka för ämnesområdets utveckling och skapa erforderliga kontakter med övriga institutioner. Genom en dylik anordning torde även ökade möjligheter för en intensifierad forskning och förbättrad undervisning kunna beredas.

Universitetskanslern har i sitt yttrande över lärarkollegiets skrivelse starkt understrukt angelägenheten av att bättre betingelser för en intensifierad undervisning och forskning inom området för allergiska sjukdomar tillskapas genom en upprustning av det vid karolinska sjukhuset befintliga allergilaboratoriet i personellt och materiellt hänseende. Han anser dock att det bör kunna anstå med professurens inrättande.

I årets statsverksproposition har chefen för ecklesiastikdepartementet be-

räknat medel för en förstärkning av allergilaboratoriets resurser men ej funnit skäl förorda inrättandet av en professur i klinisk experimentell allergologi.

Det föreligger alltså inga delade meningar om nödvändigheten att befordra allergiforskningen och allergiundervisningen i vårt land. Det är endast i fråga om inrättandet av en professur som det råder delade meningar.

Den förbättring av forskningen och den sjukvårdande verksamheten inom allergologien som departementschefen föreslagit synes utgöra ett steg i rätt riktning. Fördelarna med den av karolinska institutets lärarkollegium föreslagna professuren synes dock vara så väsentliga, att en upprustning ej kan anses tillfredsställande med mindre en dylik professur inrättas.

Då dessutom en förändring av laboratorstjänsten till professur ekonomiskt skulle medföra en så ringa merkostnad som endast 6 312 kronor per år, får vi härmed hemställa,

att riksdagen måtte besluta att en professur i klinisk experimentell allergologi inrättas vid karolinska institutet fr. o. m. den 1 juli 1954 samtidigt med att den nuvarande laboraturen i allergilära indrages.

Stockholm den 22 januari 1954.

T. Fredriksson.

G. Ericsson
i Näs.

Bertil v. Friesen.

Henrik Munktel.
